

Arapça Konuşmayı Öğrenmede Tartışma Metodunun Rolü

Abityaşar KOÇAK

Prof.Dr. İstanbul Aydın Üniversitesi
Arapça Öğretmenliği, Eğitim Fakültesi
Arap Dili Eğitimi
abityasarkocak@aydin.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-4067-9957>

ÖZ

“Biz insanoğluna iki göz, iki dudak, bir dil verip hayır ve şer olan iki yolu göstermedik mi?”¹

Dil; kâğıda yazılmış kelimeler, duyulan sesler, okunan ve konuşulan kelimeler olmayıp aynı zamanda düşünce yapısını ve insanın çeşitli becerilerini geliştiren bir unsurdur. Arapça ve diğer dünya dilleri, insanın bütün ihtiyaçlarını, isteklerini, arzularını, düşüncelerini, duygularını, insanlarla konuşabilmesini, düşünce yapısını geliştirip yaşamını düzenleyeceği birer sistemdir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan gelen yöntemler, genel itibariyle kullanılmakta olan bir yöntemin eksiklerini veya yetersiz kaldığı noktaları kapatmak amacıyla ortaya çıkmıştır. Var olan yöntemlerin çeşitliliği, dil öğretiminde hangi yöntemlerin daha etkili olduğu sorununu da beraberinde getirmektedir. İletişimin temeli olan dilin dört temel becerisi vardır; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Ben bu çalışmamda birbiriyle sıkı bağı olan bu temel unsurlardan konuşmanın tartışma (münakaşa) yöntemiyle öğretilmesi hususunu ele almaya çalışacağım.

Anahtar Kelimeler: *Dil, Yabancı Dil, Beceri, Yöntemler, Tartışma Yöntemi*

The Role of Discussion Method in Arabic Teaching Speaking Skills

ABSTRACT

“Have we not given them two eyes, a tongue, and two lips; and shown them the two ways of right and wrong?”

Language is not only composed of words written on paper, sounds heard, words read and spoken, but also a factor that develops the mentality and various

¹ Beled Suresi, 8-10

skills of a human being. Arabic and other world languages are systems in which a person can develop all his/her needs, wishes, desires, thoughts, feelings, speaking skills, and mentality and thus organize his/her life.

The methods used in foreign language teaching have emerged to compensate for the deficiencies or inadequacies of a method used in general. Also, the variety of existing methods makes it difficult to know which is the most effective in language teaching. Language, which is the basis of communication, has four basic skills; listening, speaking, reading, and writing. In this study, I will try to approach the teaching of speaking skill which is one of these basic elements that are closely related to each other, through the discussion method.

Keywords: *Language, Foreign Language, Skill, Methods, Discussion Method*

1. Arapça Konuşmayı Öğrenmede Tartışma Metodunun Rolü (Giriş)

*“Biz insanoğluna iki göz, iki dudak, bir dil verip hayır ve şer olan iki yolu göstermedik mi?”*² Allah’ın insana konuşacağı ve kendisini ifade edebileceği bir dil vermesi onun en büyük nimetlerindedir. Onun içindir ki, dil en büyük nimetlerden birisi olarak kabul edilir. Bu sebeple insan, bu yönüyle yaratılmışların en üstünüdür. İnsan dilinin altında gizli olduğundan ancak bu yolla onun gizlilikleri bilinir.

Dil; kağıda yazılmış kelimeler, duyulan sesler, okunan ve konuşulan kelimeler olmayıp aynı zamanda düşünce yapısını ve insanın çeşitli becerilerini geliştiren bir unsurdur.

Arapça ve diğer diller, insanın bütün ihtiyaçlarını, isteklerini, arzularını, düşüncelerini, duygularını, insanlarla iletişimini ve düşünce yapısını geliştirip yaşamını düzenleyebileceği birer sistemdir.

Dil, iletişim aracı olarak toplumların medeniyetlerini ve kültürlerini aktarmada, onları duygu ve düşünce yönünden birbirlerine kaynaştırmakta, anlama ve anlatma aracı olarak büyük rol oynamaktadır.

Bir dil ne kadar zengin ise, insanın duygu ve düşüncesi de o kadar gelişip zenginleşir. Dil kimsenin inkâr edemeyeceği bir bilim dalı olup son otuz yılda önceden tahmin edilemeyen bir çalışma alanı haline gelerek büyük bir talep görmektedir. Dil öğretimi dendiğinde genel olarak akla, anadili öğretmekten daha çok yabancı dil öğretimi ile ilgili düşünceler öne çıkmaktadır.

² Beled Suresi, 8-10

Yabancı dil öğretiminin nasıl öğretileceği daima tartışma konusu olmuştur. Bu sebeple yıllarca birçok farklı yöntem geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Dil öğretiminde yöntem; öğrenciyi eğitimin amaçlarına en çabuk ve en güvenilir şekilde ulaştıracak olan bir öğretim unsurudur. Yabancı dil öğretiminde kullanılagelen yöntemler, genel itibariyle, kullanılmakta olan bir yöntemin eksiklerini veya yetersi kaldığı noktaları kapatmak amacıyla ortaya çıkmış olup bu çabalar yabancı dilin daha iyi öğretilmesine katkı sağladığı gibi aynı zamanda bu alana alternatif yöntemler kazandırmıştır.

Yabancı dil öğretiminde var olan yöntemlerin çeşitliliği, dil öğretiminde hangi yöntemlerin daha etkili olduğu sorununu da beraberinde getirmiştir.

Başarılı bir dil öğretimi için yeni yeni öğretim programları, yöntemleri ve modern stratejiler geliştirildi. Bu minvalde özellikle islam kültür ve medeniyetinin önemli bir parçası olan Arapça öğretimi ikinci bir dil olarak büyük önem kazandı.

İnsanoğlu dili, kendisinin ve düşüncelerinin bir düzeni olarak kullanmıştır. Başkalarını onunla dinler, kitapları onunla okur, insanlarla onunla tanışır, dostlukları onunla kurar, problemlerini onunla çözer.³

1.2. Temel Beceriler;

İletişimin temeli olan dilin dört temel becerisi vardır; Dinleme, konuşma, okuma ve yazmaktır. Ben bu makalemde birbiriyle sıkı bağı olan bu temel unsurlardan konuşmanın ve onun tartışma (münakaşa) yöntemiyle öğretilmesini ele almaya çalışacağım.

Konuşmanın sosyal hayatta ve öğrenenler arasında büyük bir öneminin olduğu ortadadır. Dilin temel ilkelerinden olan anlama ve anlatma, başkalarıyla iletişime geçebilme hususunda konuşmanın büyük yeri vardır.

Dil bilimciler, ikinci dili öğrenirken konuşmayı öğretmekte münakaşa (tartışma) metodunun önemine ve önemli yönde katkısı olduğuna vurgu yapmışlardır. Bu metodun, öğrencilerin düşünce yapısını etkileyerek, kendilerini anlatabilme, soru sorabilme ve cevaplamak gibi becerilerin elde edilmesine yardımcı olan öğretim metodlarından birisi olduğunu kaydetmişlerdir.⁴

1.3. Dil Becerisi

Arapça veya herhangi bir dilin öğretimi dört temel beceri üzerine kurulmuştur; Dinleme, konuşma, okuma ve yazma. Bu becerileri gelişmiş bir kimse hedeflerine kolayca ulaşabilecektir. Dinleme becerisi, diğer beceri

³ Medkür, Ali Ahmed, Tedrîs funûnî'l lughatî'l -arabiyye

⁴ el-Hatîb, Ahmed, Turuk ve esâlib ve tekaniyât hadîse fi tedrîsî'l- câmi'i, Nedve Tarâiki't Tedrîs fi'l-Câmi'âti'l 'Arabiyye, al-Câ'miatu'l -Mustansiriyye, Bağdat, 1988, s.7

alanlarına göre daha önce kazanılır. Bu beceri alanının geliştirilmesi için dinleme eğitimine önem verilmelidir. Çünkü eğitimin temelini dinleme oluşturur.

İletişimin temeli olan konuşma, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan temel becerilerden biridir. Konuşmanın öğrenilmesi ve geliştirilmesi için dinlemenin öğrenilmesi gerekir. Konuşma becerisi dinlemeden sonra kazanılan ve en çok kullanılan beceri alanıdır.⁵

İbn Manzûr, beceriyi “bir şeyde usta olmak, her işte becerikli ve mahir olmak” şeklinde tanımlar.⁶ Çağın dilbilimcileri de bu tanıma yakın tarifler yapmışlardır. Beceri aslında bir birikimdir. Beceriyi elde etmek için iki şey ihtiyacı duyulur;

1. Bir görüşün veya bir düşüncenin başarısını değerlendirebilmek için o konunun esaslarını bilmektir
2. İstenilen seviyeye ulaşabilmek için alıştırmalar yapmaktır.

Bundan, beceriyi kazanmanın kişisel bir iş olup kişinin yeteneğine, hızına ve işini iyi yapabilmesine bağlı olduğunu biliyoruz.

İnsanlar birbirleriyle sürekli olarak iletişim kurmak ihtiyacı hissederler. Bunun içinde çeşitli iletişim kurma yöntemleri kullanırlar. Bu yöntemlerin en yaygın olanı konuşma yoluyla kurulan iletişimdir. Bu durumda bireylerin biri konuşmak diğeri ise, dinlemek zorundadır. Konuşma karşılıklı bir eylemdir. Başka bir deyişle konuşma eyleminde en az bir ileten ve bir alıcının bulunması gerekir.

Konuşma becerisi ile dinleme becerisi arasında doğrudan bir ilgi bulunmaktadır. Dinleme sırasında dinleyici birçok uyarıcıya maruz kalabilir.

1.4. Dinleme Ve Konuşma Becerilerini Geliştirme

Arapça da dünya dilleri arasında önemli bir yeri olan bir dil olup günümüzde de bu özelliğini korumaktadır. Geniş bir kültür ve medeniyetin dilidir. Arapça öğretiminde yüzyıllardır çeşitli yöntemler kullanılmış ve büyük gelişmeler ve aşamalar kaydetmiştir. Dilbilimciler ile Arapça eğitim ve öğretiminde çalışanlar, Arapçayı öğretmeyi, klasik yöntemlerle yürütmüşlerdir. Teknolojinin gelişmesiyle onun olumlu ve olumsuz yönlerine rağmen teknolojiyi kullanarak çalışmalarına devam etmektedirler.

1.5. Tartışma Metodunun Doğuşu

Tartışma metodunun, insanoğlunun en eski zamanlarına dayandığını, günlük yaşantılarında kullandıkları üsluptan geliştiğini söyleyebiliriz. Bazı

⁵ Selim Emiroğlu-F. Nur Pınar, Dinleme Becerisinin Diğer Beceri Alanları İle İlişkisi, s. 770-82

⁶ İbn Manzûr, Ebu'l Fadl Muhammed b. Meksem, Lisânu'l Arab (I-XIV), Dâr Sâdir, Beyrut 2005

âlimlerin, bunun, tarihçilerin en eski medeniyet olarak kabul ettiği ve firavunlar medeniyetinin olan Sümer medeniyetinden doğup geliştiğini kaydederler.⁷

Tabi ki bu iki medeniyetin zamanında tartışma metodu bugünkü gibi metodlaşmış ve kuralları belirlenmemiştir. Batı dünyası insanları, herhangi bir problemi çözmek için mantıklı düşünmeye sevk eden bu metodu (Diyalektik Metodu) Yunanlı filozof Sokrates (M.Ö. 399/496)'a atfederler. Bu tartışma metodunu ilk kullanan kimsenin de Sokrates ve onun talebesi Eflatun (M.Ö. 347/488) olduğunu biliyoruz.

1.6. Eğitimde Tartışma Metodunun Anlamı

Sokrates'in, ahlak ve cesaret gibi ahlaki değerler üzerine öğrencileriyle yaptığı uzun uzun münakaşalara (tartışmalara), karşılıklı soru ve cevaplara dayanan dersleri neticesinde bu metod ortaya çıkmıştır. Burada öğretmenin eğitiminde katılımcı ve pozitif olması zorundadır. Bu metod öğrenci ve öğretmen arasında öğrenciye olumlu yansımaları karşılıklı sözlü konuşmadır. Bunun öğretmen öğrenci arasında veya öğrencilerin kendi aralarında bir konu üzerinde karşılıklı konuşma şeklinde olması gerekir. Öğretmen burada katılımcı, danışman veya konuyu yöneten durumundadır. Öğrenci ise, konuşmacı ve tartışmacı olur. Böylece tartışma sorular ve sorulara en uygun cevapları bulmakla devam eder.

Ahmet Muhammed Abdulkadir'e göre⁸ bu yöntemle öğrenciler dersi ve onunla ilgili araştırmayı yaparak cevapları hazırlarlar. Bütün öğrenciler de dersin hazırlanmasına katkıda bulunup yardımlaşır. Tartışmanın eğitimde büyük bir yeri vardır. Öğrenci ile öğretmen arasında büyük hareketlilik sağlar. Tartışma;

1. Öğretmeden öğrenciye
2. Öğrenciden öğretmene olmak üzere iki şekilde gerçekleşir.

Bundan hareketle bu metodu yabancıların konuşmalarını geliştirmekte büyük bir rolü olduğunu rahatlıkla anlamaktayız.

1.7. Tartışma Yönteminin Konuşma Becerisini Geliştirmedeki Rolü

XXI. yüzyılda tartışma metodu yabancılar Arapça öğretilmede büyük bir ilgi görmeye başlamıştır.

Klasik Arapça öğretimi, dinlemeye ve öğrencinin omuzlarına yüklenirken, tartışma metodu öğrencilerin akıllarını ve anlayışlarını geliştiren bir metod olarak ortaya çıkmıştır. Bu metodla öğrenci ve öğretmen ilişkilerinde korku, baskı ve

⁷ er-Reyişi, Muhammed, Ta'limu'l-kibâr fi'l- hadarâti'l -Yunâniyyeti'l kadîme, Mecelle Kulliyeti't terbiye, Câmia'at Babil, Irak 2018, s.

38

⁸ Ahmet Muhammed Abdulkadir, Tarâiku't-tedrisi'l-âhmede, Mektebetu'n nahdati'l-misriyye, Kahire 1990, s. 126

psikolojik sıkıntılar kendisini saygı, güven ve yardımlaşmaya bırakır. Öğrenende güven ve çok şeyi başaracağı inancı gelişir. Bu sebeple tartışma metodu öğrenciye, tam cümle kullanmasını, konuşmada kendisini merkeze oturtarak görüşünü, düşüncesini ve hedefini gerçekleştirmesi hususunda büyük katkı sağlar.

Öğretmenin öğrencilerle tartışma metodunu kullanması, onların problemleriyle uğraşmayı ve problemlerine uygun kararlar alması, onların hayattaki sorunlarını çözmekte konuşma becerilerini geliştirmenin değerini ve önemini anlayıp öğrenmeye devam eder.

Eğitim ve öğretimin hedeflerini gerçekleştirmek için öğretmenler tartışma metodunu sıkça kullanırlar. Bu metodun da diğer öğrenme metodları gibi kendine has birçok hedefi vardır. Bu hedefleri şöyle kaydedebiliriz:

1. Dili öğrenenlerin okuma becerisini geliştirmek ve güzelleştirmek
2. Bu metodla öğrencilerin düşünme ve tenkit kabiliyetlerinin desteklenmesi
3. Öğrencilerin takım ruhuyla iş ve araştırma konularında bir araya gelmelerini sağlamak
4. Öğrencinin düşüncelerini mantıklı bir şekilde ortaya koyabilme becerisini geliştirmek
5. Öğretmenin gruplar arasındaki veya içindeki şahısları tanıyıp onları birbirinden ayırt edebilme becerisini kazanma
6. Öğrencinin arkadaşlarıyla konuşmaya başladığında üstündeki korku ve utangaçlığını aşabilme becerisini kazandırma
7. Öğrencileri, dersi öğrenmede teşvik edici bir etki göstermesi gibi faydaları vardır.

Her metodun olduğu gibi tartışma metodunun da çeşitleri vardır:⁹

1. Kayıtlı veya yazılı tartışma; öğretmen, dersi, dersle ilgili veya dersin unsurlarından birisi etrafında önceden hazırlamış olduğu soruları öğrencilerle beraber yapması şeklindedir. Tartışma öğretmen ve öğrenciler arasında planlanan şekilde devam eder. Bu şekildeki tartışma metodunda öğretmenin, öğrencilerin kafasının karışmaması ve dersi bitirebilmesi için dersin dışına kesinlikle çıkmaması gerekir.

2. Serbest ve açık tartışma metodu: Bu tartışma şekli ise, öğretmenle öğrenciler arasında çeşitli konular veya ders unsurları üzerinde serbest bir şekilde derse bağlı ya da bağlı kalmadan da yapılan bir tartışmadır. Bu tartışma şekliyle öğretmenin

⁹ Câbir, Velid Ahmed, Turuku't- tedrisi'l- amme li-tahtîtiha ve tatbîkiha't – terbeviyye, Dru'l -fikir, Amman 2005, s. 168

öğrencilere ani ve serbest sorular sormasıyla öğrenciye, yeni fikirler üzerine üretme imkânı sağlar. Bu iki çeşit tartışma metodunda asıl olan öğretmenin öğrencilere daha faydalı olacağını düşünerek hangisini ne zaman kullanacağı önemlidir.

1.8. Tartışma Metodunun Uygulanması

Tartışma metodunun uygulanması, bazen öğretmenden öğretmene farklılıklar arz edebilir. Uzmanlar bu konuda dört tarz olduğunu söylerler:¹⁰

1. Öğretmenin yönettiği ve katılımcı olduğu tartışma: Öğretmen, öğrencilerin çalışabilmeleri için daha önce konusunu öğrencilere bildirdiği tartışmanın sorularını hazırlar. Tartışma esnasında öğretmen katılım amacıyla öğrencilere sorular sorar, verilen cevaplarda izaha muhtaç yerleri açıklamaya veya örneklerle ek bilgiler vermeye çalışır.

2. Öğretmenin yönettiği ve katılımcı olmadığı tarz: Bu tarz tartışmada, öğretmen hiçbir müdahalede bulunmadan sadece yönetici durumundadır. Ortamı tamamen tartışmanın devam için öğrencilerine bırakır. Öğretmen, burada bir kargaşa ve düzensizlik olmamasına dikkat eder. Ancak isterse dersin sonunda yapılan tartışmanın şekli veya soru ve cevapları hakkında görüş bildirebilir.

3. Öğrencilerden birisinin yönettiği tartışma şekli: Öğretmen burada kendisinin yerine tartışmayı yönetecek bir öğrenciden yardım alabilir. Öğretmen de isterse onlarla birlikte tartışmanın bir üyesi gibi tartışmaya katılabilir ve aynı zamanda öğrencilerin çalışmalarını gözlemleyebilir. Onların zorlandığı yerleri özetleyerek onlara anlatır.

4. Küçük gruplar halinde yapılan tartışma şekli: Öğretmen, öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda öğrencileri kendi isteğine göre küçük gruplara ayırarak tartışma yaptırır. Tartışma konusu da grupların sayısına paylaştırılarak dağıtılır. Her grup, yöneten tarafından kendisine verilen konuyu tartışmaya başlar. Öğretmen her grubun hazır olup olmadığını denetler ve tartışma konularını bitirdikten sonra grupların ulaştığı sonuçları diğerlerine anlatır.

Yukarıda kaydettiğimiz şekiller dışında Lomman'ın açıkladığı bazı tartışma şekilleri de bulunmaktadır.¹¹

1. Öğrenci-öğretmen arasında geçen tartışma
2. Oyunların kullanıldığı tartışma
3. Problem çözücü tartışma

¹⁰ Aziz, Subhî Halil, Usûl ve takaniyyetu't-tedris ve tedrib, Merkezu't tab' ve'n- neşr, Bağdat 1985, s. 35

¹¹ Lomman, Fosef, İtkân esâlibi't-tedris, trc. Huseyn el-Fettâh, Merkezu'l-urdunî, Amman 1989, s.47

4. Tartışmayı yönlendiren bir öğrenciyle yapılan tartışma şekli

Öğretmenin içinde bulunduğu tartışma yöntemleri;

1. Öğretmenin katılımcı olduğu ve yönettiği
2. Öğretmenin yönettiği ve katılımcı olmadığı
3. Öğretmene vekâleten yapılan tartışma metodu gibi yöntemleri olarak sıralanabilir.

1.9. Konu Dağılımına Göre Tartışma Metodu Şekilleri

1. Konferans: Öğretmen burada tek öğrenciyle çözümü olmayan herhangi bir konuyu tartışmak için öğrencilerden bir grup oluşturur. Gruplardan biri tartışmayı yönetir. Öğretmen, burada öğrencileri yönlendirir, plan ve işlemleri yapar. Ayrıca öğrencilerden ulaşılan çözümlerin özetlenmesini ister.

2. Toplu tartışma: Sınıf mevcudu otuzdan fazla olan sınıflarda öğretmen öğrencileri tartışması yapılacak konuya hazırlanmalarını ve katılımlarını teşvik eder. Bu tarz tartışma, bütün öğrencilerin katılımını hedefler ve öğrencilerin konu dışına çıkmalarını sağlanmaya çalışılır.

1.10. Konulara Göre Tartışmaya Katılma Şekli

1. Serbest tartışma; Beyin fırtınası sonucunda yeni fikirlerin ortaya çıkmasını hedefler.
2. Anlama amaçlı tartışma; Bu tarz tartışmalarda öğretmen, daha önce planladığı ve hazırladığı farklı hedefleri olan sorular çerçevesinde geçen dersi öğrencilere sunar.

Bu sorular öğrencilerde daha önce öğrendikleri ve ilgi duydukları konular hakkındaki bilgileri ortaya çıkarır. Bu bilgileri iyice öğrendikten sonra istedikleri kuralları ve kanunları ortaya koyabilirler. Böylece konular arasındaki benzerlik ve aykırılıkları kimseden yardım almadan tek başlarına keşfetmiş olurlar.

3. Araştırma içerikli tartışma tarzı; Bu tartışma türü, öğrencilerin araştırma ruhunu geliştirmeyi amaçlar. Aynı zamanda öğrencilerin düşünme ve tenkit kabiliyetlerini ortaya koymak için toplanan bilgileri tartışmak, açıklamak ve tahlil etmektir.

1.11. Bir Tartışma (Münakaşa)'nın Yapılma Aşamaları;

- Tartışma konusunun belirlenmesi
- Dersin unsurlarını tahtaya yazmak
- Öğrencilerin dikkatini toplamaya özen göstermek, onların tartışmaya hazır olmalarını sağlamak

- Tartışmanın hedefinin önemine, öğrencilerin ilgisini çekildiğinden emin olmak
- Öğrencileri daha önceki bilgileriyle tartışma konusunu ilişkilendirmek
- Yeni tartışmanın kurallarını öğrencilere hatırlatmak
- Hedefe ulaştıracak olan katılımın dengelenmesi

1.12. Tartışma Usûlünde Öğretmenin Görevi

Bütün tartışmalarda, tartışmanın başarılı geçmesi için en büyük sorumluluk öğretmenin omuzlarındadır. Öğretmenin de bu tartışmalarda başarılı olması için şunlara dikkat etmesi gerekir;

1. Tartışmanın hedefinin belirlenmesi
2. İyi bir plan yapılması
3. Tartışmanın en iyi kaynaklarının seçilmesi
4. Tartışma modelini kullanırken, bazı öğrencilerin soru ve cevapları onu zor duruma düşürmemesi için öğretmenin çok dikkatli olması¹²

1.13. Tartışma Sorularının Hazırlanması

- Soruların belirli ve anlaşılır olması
- Soruların dersin konusuyla ilgili olması
- Soruların dilbilgisi kurallarına uygun olarak hazırlanması
- Soruların öğrencilerin seviyesine uygun olması
- Öğrencilere bir tartışma ortamı hazırlamayan cevabı sadece evet ve hayır olan sorulardan kaçınmak
- Sorular ne çok zor ne de çok kolay olmamalı
- Öğrencilerin katılımını sağlayabilmek için soruların teşvik edici olması
- Tartışmaya bütün öğrencilerin katılımını sağlamak
- Öğrencileri hedefe kilitleyip hedeften sapmamaları hususuna yönlendirmek ve dersin ana unsurlarının özetini tahtaya yazdırmak
- Tartışmayı en güzel şekilde yapmak için belirlenen ilgili unsurları kullanmalarını istemek
- Öğrencilerin görüşlerine saygı duymak
- Söylemleri karşı tarafı incitmeden kullanmak
- Öğrencilerin tartışma konusu hakkında ev ödevi yapmalarını istemek gibi

Yukarıda kaydedilen görüş ve düşünceler ışığında öğretmenin rolünün öğrenmeyi kolaylaştırdığını, öğrencileri teşvik ederek öğrenme ruhunu geliştirdiğini, onları sosyal hayata adapte ettiğini ve sosyal hayatın problemlerine karşı uyanık ve dirençli olmalarını sağladığını, öğretmenin de yaratıcı,

¹² Ebû Lebîd Velihan el-Muzaffer, Tarâiku't-tedris ve esâlibu'l- İmtihân, el-Medârisu'l- İslamiyye, Pakistan 2000, s. 20

kolaylaştırıcı, tasarlayıcı, sınıfın yöneticisi ve değerlendiricisi olduğunu görmekteyiz.

1.14. Tartışma Yönteminde Öğrencinin Görevi

Eğitim ve öğretimde öğrenci esas olup, dikkat edilecek en önemli unsurlardan biridir. Programlar ve onların iyileştirilmesi öğrenci için yapılır. Tartışma metodu da öğrenciyi devamlılığı olan faal bir unsur olarak onu sorumluluklar yükleyebilecek bir şekilde yetiştirir. Öğrencinin bu metod içinde başarıya ulaşması için kendisine düşen ve uyması gereken görevleri vardır.

1. Sorumluluk duygusu ve öğrenmeye gayret sarf etmesi
2. Hedefi belirleyip ona ulaşmak için çalışmak
3. Güncel tartışma konusuyla geçmişte elde ettiği bilgi birikimini birleştirmek
4. Konuşma âdâbına uymak ve başkalarının görüşlerine saygı duymak
5. Tartışma konusuna farklı kaynaklardan yararlanarak hazırlanmak
6. Hazırlanmak amacıyla tartışma dersini evde ailesiyle de yapmak
7. Bildiklerini tartışma dersine katmak
8. Şahısları değil düşüncelerini tenkit etmek
9. Kendisine verilen bütün ev ödevlerini yapmak

1.15. Eğitim ve Öğretimde Tartışma Metodunu Kullanmanın Özellikleri

Yabancılara dil öğretimi veren uzmanların birçoğu bu metodun öğrencilerin eğitim ve öğretiminde onların hedeflerini gerçekleştirmek ve iyi yetişmelerini sağlamak için iyi metod olduğunu kaydederler.¹³

- Bu metod öğrencinin olumlu yönlerini ortaya koyup, onun sadece alıcı olmadığını, eğitimde katılımcı da olabileceğini gösterir
- Öğrencinin kendisine güvenmesinin yanında öğretmene ve öğrenciye, birbirlerine karşı saygılı olmayı öğretir. İki taraf bu davranışlarıyla eğitimin daha iyi gitmesini sağlarlar.
- Bu metod; bazı düşüncelerin ve görüşlerin ortaya çıkan farklı görüşlerin kabulüyle faydalı bilgiler elde edilir. Farklı düşüncelerde olanlarla, güzel sözler kullanarak ve empati yaparak ilişki kurulabilir.
- Öğrenciye, önem verdiği ve zihnini meşgul eden konular hakkında konuşma fırsatı verir, böylece eğitim ve öğretimin hayatındaki yerini ve önemini kavrar, eğitim faaliyetleriyle bu tarafa yönelmesini teşvik eder.
- Öğretmene, öğrencileri kabullenmesi, onları tartışma dersine alıp almamakta adil olmasını ve aralarındaki ilişkiyi iyi tutmanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.

¹³ Câbir, Velid, Turuku't-tedris, s. 10

- Lisansüstü eğitimde de tartışma metodu öğrencilerin ilmi araştırma esasında karşılaşacağı problemleri çözmekte büyük bir katkıda bulunur.

Yukarıdaki açıklamalardan, bu metodu öğretmenin değil, öğrencinin odak nokta olduğu hususu üzerinde ısrarla durulduğunu ve birçok modern eğitim yöntemleriyle örtüştüğünü görmekteyiz.

1.16. Tartışma Metodunun Eksiklikleri

Uzmanlar öğretim yöntemlerindeki eksikliklerin yöntemden olmayıp daha çok uygulamacılardan kaynaklandığını söylerler. Bununla beraber öğretim yöntemlerinin bazı eksikleri olup hiçbir yöntem mükemmel değildir.

Tartışma metoduna yapılan bazı tenkitleri şöyle sıralayabiliriz:¹⁴

- Tartışmada zaman çok önemlidir. Öğretmen zamanı doğru kullanmadığında ortaya bazı olumsuzluklar çıkabilir ve sonuç öğretmenin planladığı gibi olmayabilir.
- Bazen öğrencilerin bir kısmı tartışmaya hâkim olup diğerlerine fırsat vermez. Aslında bu durum da yöntemin zayıflığından kaynaklanır.
- Öğrenci sayısının çok olmaması lazım, çünkü öğretmen tartışmayı genelde bir saat olarak düzenler.
- Öğretmenlerin tartışmayı iyi yönetebilmeleri ve yerinde sorular sorabilmeleri için kaliteli, bilgi dağarcığı dolu ve uzman olması gerekir.
- Bazen eğitimle ilgili olmayan ve eğitime dair kaynaklar kullanılmadan da tartışma konusu olabilmektedir.
- Sorulan sorular öğrenciden öğrenciye farklılık gösterir. Bütün öğrencileri tek bir değerlendirmeye değerlendirmek çok zor olur.
- Toplu tartışmalarda ortaya iyi şeylerin koyulması hususunda şüpheler olduğu kanaati yaygın olup ilim tarihinde toplulukların özellikli üretimleri olmamıştır. Büyük ve kaliteli düşünceler daha çok kişisel veya tek şahıs becerisiyle ortaya çıkmıştır.

1.17. Tartışma Metodunu Nasıl İyileştirebiliriz?

Araştırmacı, tartışma metodunun yukarıda yukarıda bahsettiğimiz eksikliklerine rağmen, öğretmenin bu metodu uygulamada farklı yollar bularak yabancılara Arapça öğrenirken onların konuşmalarını bu metodla geliştirebileceğine inanır. Bu metodu uygulayan öğretmenin ders esnasında başka faaliyetlerde bulunması gerekir. Çünkü dersi verimli hale getirmek ve bu metodu

¹⁴ Câbir, Velîd, Turuku't-tedris, s. 169, Kâzım, Ahmed Hayri – Sa'd Yasin Zeki, Tedrisu'l-ulûm, Dâru'l- nahdati'l - Arabiyye, Kahire 1981, s. 409

uygulamak için çeşitli faaliyetler vardır. Öğretmenin soruları uygun olmalı ve aşağıda kaydettiğimiz şartları taşıması gerekir.

1. Dersten önce tartışmanın sorularının hazırlanmış ve her soru için verilecek zamanın belirlenmiş olması, böylece sorulara göre kararlaştırılan zamanın ayarlanmasıyla zaman problemi çözülür.
2. Öğretmen tartışma dersi sorularının cevaplarını her yönüyle görebilmek için plan yapmaya ihtiyaç duyar.
3. Öğrencileri iki gruba ayırıp ona göre soru sormak, soruların zor olmaması aksine kolay ve anlaşılır olması gerekir. Çünkü hedef, konuşmayı güzelleştirmek ve iyileştirmektir.
4. Öğretmen, dört-altı hafta gibi bir zaman aralığında öğrencilerin başarısını hissedilir bir şekilde ortaya koyar. Sonra, öğrencilerin başarı derecelerinin önemi üzerine öğrencilerle bu yöntemin onları nasıl ileriye götürdüğünü anlatır.

Sonuç olarak tartışma metodunun Arapça öğrenenlerin konuşmalarını iyileştirmek ve geliştirmek için uygun ve vazgeçilmez bir tarz olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

1. Ahmet Muhammet Abdulkadir, Tarâiku't-Tedrisi'l-âmmе, Mektebetu'n- nahdati'l-Mısrıyye, Kahire 1990.
2. el-Hatîb, Ahmed, Turuk ve esâlib ve tekaniyât hadîse fi tedrisi'l câmi'i, Nedve tarâiki't tedris fi'l-Câmi'âti'l 'Arabiyye, al-Câ'miatu'l-Mustansiriyye, Bağdad, 1988.
3. Aziz, Subhi Halil, Usûl ve takaniyyetu't-tedris ve tedrib, Merkezu't-tab' ve'n neşr, Bağdad 1985.
4. Câbir, Velîd Ahmed, Turuku't tedrisi'l- âmmе li-tahtîtiha ve tatbikiha't-terbeviyye, Dâru'l-Fıkr, Amman 2005.
5. Ebû Lebîd Velihân el-Muzaffer, Tarâiku't-tedris ve esâlibu'l imtihân, el-Medârisu'l-İslamiyye, Pakistan 2000.
6. er-Reyâşi, Muhammed, Ta'limu'l-kibâr fi'l hadarâti'l Yunâniyyeti'l kadîme, Mecelle Kulliyeti't terbiye, Camia't Babil, Irak 2018.
7. İbn Manzûr, Ebu'l Fadl Muhammed b. Meksem, Lisanu'l Arab (I-XIV), Deyr Sâdır, Beyrut 2005.
8. Kazım, Ahmed Hayri – Sa'd Yasîn Zekî, Tedrisu'l- ulûm, Dâru'n-nahdati'l- arabiyye, Kahire 1981.
9. Kurân-ı Kerim
10. Lomman, Fosef, İtkân esâlibi't-tedris, trc. Huseyn el-Fettâh, Merkezu'l-Urdunî, Amman 1989.

11.Medkûr, Ali Ahmed, Tadrîs Funûni'l -lugati'l- arabiyye

12.Selim Emiroğlu-F.Nur Pınar, Dinleme Becerisinin Diğer Beceri Alanları İle İlişkisi